

Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού
Κεντρική Επιτροπή

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1

ΘΕΜΑ: Το «Πλαίσιο Γκουτέρες» – Πλαίσιο προχωρημένης σύγκλισης στα βασικά ζητήματα του Κυπριακού

Είναι γνωστό ότι στην ελληνοκυπριακή κοινότητα ευθύς εξαρχής επικράτησε μια λανθασμένη και αρνητική αντίληψη αναφορικά με τα έξι σημεία του πλαισίου Γκουτέρες. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει ή καλλιεργείται η εντύπωση ότι το πλαίσιο Γκουτέρες δεν είναι τίποτε περισσότερο από την απαρίθμηση έξι βασικών θεμάτων που πρέπει να τύχουν διαπραγμάτευσης.

Η λανθασμένη αντίληψη του πλαισίου συντηρεί την εμμονή της τουρκοκυπριακής πλευράς σε χρονοδιαγράμματα καθώς και προκαθορισμό τού τι θα γίνει σε περίπτωση νέου αδιεξόδου. Θέσεις που δημιουργούν μεγάλη δυσπιστία στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Είμαστε πεπεισμένοι ότι η ορθή ερμηνεία του πλαισίου Γκουτέρες καθιστά τέτοιες συζητήσεις αχρείαστες.

Τι είναι, λοιπόν, το πλαίσιο Γκουτέρες; Είναι όντως ένα άδειο κέλυφος, μια απλή απαρίθμηση έξι βασικών ζητημάτων που πρέπει να τύχουν διαπραγμάτευσης; Μα αν έτσι είχαν τα πράγματα, τότε γιατί γίνεται τόσος θόρυβος γύρω από το πλαίσιο; Γιατί ο Γ.Γ. στις εκθέσεις του συνιστά επίμονα την αποδοχή του; Ας δούμε, λοιπόν, τι λέει το ίδιο το πλαίσιο, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις προηγηθείσες συγκλίσεις. Συγκλίσεις που ο Γ.Γ. κατ' επανάληψη ενεθάρρυνε τις δύο πλευρές να προστατέψουν (βλέπε, π.χ., παρ. 17 της έκθεσης του Σεπτεμβρίου 2017 προς το Συμβούλιο Ασφαλείας).

Εδαφικό: Τονίζεται η ανάγκη να προσαρμοστεί ο Χάρτης που είχε υποβάλει η τουρκοκυπριακή πλευρά έτσι που να ανταποκρίνεται στις ανησυχίες που εξέφρασε η ελληνοκυπριακή πλευρά αναφορικά με ορισμένες περιοχές. Προφανώς εδώ εννοεί περιοχές της Μόρφου για τις οποίες παρέμεναν κάποιες διαφορές με τον Χάρτη της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Υπενθυμίζουμε ότι προηγήθηκε συναντίληψη στο Μον Πελεράν ότι αν η διαφορά των δύο πλευρών αναφορικά με το ποσοστό εδάφους υπό τη διοίκηση της κάθε κοινότητας δεν ξεπερνούσε το 1%, αυτό θα σήμαινε ότι υπάρχει σύγκλιση και ότι θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε διάσκεψη για το θέμα της ασφάλειας. Όντως, η διαφορά στους Χάρτες που κλειδώθηκαν σε θυρίδα στη Γενεύη ήταν και ελαφρώς λιγότερη του 1%.

Πολιτική ισότητα: Στο πλαίσιο προνοείται εκ περιτροπής προεδρία σε αναλογία 2:1 και, στον τομέα λήψης αποφάσεων, απλή πλειοψηφία με μία θετική ψήφο σε περιπτώσεις όπου τα ζητήματα είναι ζωτικής σημασίας για τις κοινότητες, με μηχανισμό επίλυσης αδιεξόδων.

Είχε προηγηθεί σύγκλιση για διασταυρούμενη και σταθμισμένη ψήφο καθώς και συναντίληψη ότι η μία θετική ψήφος ειδικά στο Υπουργικό Συμβούλιο θα αφορούσε όλα τα θέματα. Συνεπώς, είχε απόλυτο δίκαιο ο Γ.Γ. όταν στην έκθεση του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας του Σεπτεμβρίου του 2017 διαπίστωνε ότι με το τέλος της Διάσκεψης του Κραν Μοντανά «*οι πλευρές πρακτικά είχαν επιτύχει πλήρη συμφωνία στην ομοσπονδιακή εκτελεστική εξουσία και στην αποτελεσματική συμμετοχή*» (παρ. 21).

Περιοριστικό: Το πλαίσιο προνοεί δύο καθεστώτα. Στις περιοχές υπό εδαφική προσαρμογή θα δίνεται προτεραιότητα επιλογής στους ιδιοκτήτες. Αντίθετα, στις περιοχές που δεν θα υπόκεινται σε εδαφική προσαρμογή θα δίνεται προτεραιότητα στους χρήστες.

Από εκεί και πέρα υπάρχουν ήδη συγκεκριμένες συγκλίσεις που ξεκαθαρίζουν ότι οι περιουσίες ανήκουν στους ιδιοκτήτες αλλά υπάρχουν τρεις προσφερόμενες θεραπείες (επιστροφή, ανταλλαγή, αποζημίωση) και ρυθμίζουν ποιες κατηγορίες περιουσιών εμπίπτουν στη μια ή την άλλη θεραπεία. Ασφαλώς απομένουν ζητήματα προς ρύθμιση αλλά σίγουρα το πλαίσιο του Γ.Γ., σε συνδυασμό πάντα με τις συγκλίσεις, κάθε άλλο παρά συνιστά μια επικεφαλίδα χωρίς περιεχόμενο.

Ισότιμη μεταχείριση: Το πλαίσιο προνοεί ελεύθερη διακίνηση για τουρίστες, φοιτητές και εποχιακούς εργάτες. Από εκεί και πέρα θα δοθεί ισότιμη μεταχείριση (equivalent treatment) στους Έλληνες και Τούρκους πολίτες που θα επιδιώκουν μόνιμη εγκατάσταση.

Σημειώνουμε ότι η ισότιμη μεταχείριση δεν σημαίνει αριθμητικά ίση μεταχείριση αλλά δίκαιη μεταχείριση. Υπάρχει ήδη σύγκλιση για αναλογία 4:1 αναφορικά με την παραχώρηση ιθαγένειας σε Έλληνες και Τούρκους πολίτες που είναι και πρόνοια της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης του 1960. Στο έγγραφο των Ηνωμένων Εθνών για τις συγκλίσεις 2008-2012 (σ.68) καταγράφεται ότι Τούρκοι πολίτες θα απολαμβάνουν τις τέσσερις ελευθερίες της Ε.Ε. αλλά κατά τρόπο που δεν θα παραβιάζει την δημογραφική αναλογία και ότι αυτή η σύγκλιση προϋποθέτει συμφωνία στο ζήτημα των Τούρκων πολιτών που θα ζουν στο νησί μετά τη λύση.

Όλα τα πιο πάνω καταδεικνύουν ότι το κεντρικό ζήτημα, η παραχώρηση ιθαγένειας, είναι ήδη λυμένο. Όλα τα υπόλοιπα, στη χειρότερη περίπτωση, βρίσκονταν σε προχωρημένο στάδιο επίλυσης, πάντα σύμφωνα με τις υφιστάμενες συγκλίσεις.

Ασφάλεια και εγγυήσεις. Το πλαίσιο ξεκαθαρίζει ρητά ότι ένα σύστημα με συνέχιση του δικαιώματος επέμβασης δεν θα ήταν βιώσιμο. Ως εκ τούτου περιοχές υπό τη Συνθήκη Εγγύησης θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με κατάλληλους μηχανισμούς εφαρμογής της λύσης, σε ορισμένους από τους οποίους θα μπορούσαν να εμπλακούν και οι εγγυήτριες δυνάμεις.

Κατά το δείπνο στο Κραν Μοντανά ο Γ.Γ. όντως υπέβαλε έγγραφο για τους μηχανισμούς εφαρμογής όπου ξεκαθαρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι εγγυήτριες δυνάμεις, μαζί με τις δύο κοινότητες και τα Ηνωμένα Έθνη που θα προεδρεύουν, θα συμμετέχουν σε μια επιτροπή εφαρμογής χωρίς να έχουν οποιοδήποτε εκτελεστικό ή συντακτικό ρόλο. Εξ ορισμού δεν νοούνται εγγυήτριες δυνάμεις χωρίς τέτοιο ρόλο και ως εκ τούτου είναι ξεκάθαρο ότι ο μηχανισμός εφαρμογής προοριζόταν να αντικαταστήσει τη Συνθήκη Εγγύησης, κάτι που συνάδει πλήρως και με όσα ανέφερε ο Γ.Γ. στον κ. Αναστασιάδη κατά την τελευταία τους συνάντηση πριν το δείπνο.

Με αυτό τον τρόπο θα επιλυόταν το φλέγον ζήτημα της ασφάλειας και επομένως μιλάμε για ξεπέραςμα ενός από τα πιο σημαντικά εμπόδια για επιτυχή κατάληξη.

Στρατεύματα. Στο πλαίσιο ξεκαθαρίζεται ότι αυτό το θέμα είναι διαφορετικό από εκείνο της Συνθήκης Εγγύησης και ότι τα σχετικά ζητήματα θα έπρεπε να συμφωνηθούν σε ανώτατο επίπεδο.

Είναι γνωστό ότι υπήρχε σύγκλιση για αποχώρηση των στρατευμάτων πλην των αγημάτων της ΕΛΔΥΚ και της ΤΟΥΡΔΥΚ (950 και 650 στρατιώτες αντίστοιχα) όπου παρέμενε μια διαφωνία κατά πόσο θα υπήρχε ρήτρα τερματισμού ή ρήτρα αναθεώρησης και πότε.

Από την πιο πάνω ανάλυση προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι το πλαίσιο Γκουτέρες δεν είναι μια απλή καταγραφή επικεφαλίδων προς διαπραγμάτευση αλλά σχεδόν σύγκλιση στα έξι βασικά κεφάλαια του Κυπριακού. Ελάχιστα απείχαμε από την επίτευξη στρατηγικής συμφωνίας η οποία ουσιαστικά θα καταστούσε αναπόδραστη την επιτυχή κατάληξη σε συνολική διευθέτηση. Είναι γι' αυτό που ο Γ.Γ. στην προαναφερθείσα έκθεσή του διαπιστώνει: *«Κατά τη διάρκεια του δείπνου για τους επικεφαλής των αντιπροσωπειών, μοιράστηκα την εκτίμησή μου ότι υπήρχε ευρεία συναντίληψη για τις παραμέτρους μιας δυνητικής στρατηγικής συμφωνίας»* (παρ. 25). Επίσης, στα συμπεράσματα της έκθεσης τονίζει ότι *«τα μέρη είχαν φθάσει κοντά στην επίτευξη στρατηγικής συμφωνίας στην ασφάλεια και τις εγγυήσεις καθώς και σε όλα τα άλλα βασικά στοιχεία μιας συνολικής διευθέτησης* (παρ. 45).

Είναι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που ο Γ.Γ. επέμενε σε συνέχιση των συνομιλιών από το σημείο που είχαν μείνει με το πλαίσιο του και τις συγκλίσεις, γιατί έτσι θα μπορούσαμε να καταλήξουμε σε στρατηγική συμφωνία. Μια τέτοια εξέλιξη από μόνη της θα καθιστούσε αχρείαστη την εμμονή σε χρονοδιαγράμματα αφού είχαμε φθάσει σε απόσταση αναπνοής από την επίλυση των βασικών θεμάτων. Χρειάζεται βέβαια περαιτέρω διαπραγμάτευση του πλαισίου προκειμένου να φθάσουμε σε στρατηγική συμφωνία, αλλά αυτή θα πρέπει να αφορά μόνο τα εκκρεμούντα ζητήματα και να μην επανανοίγει υφιστάμενες συγκλίσεις. Η συνέχιση από εκεί που μείναμε καθιστά αχρείαστη και την παραφιλολογία για προκαθορισμό της μετέπειτα πορείας σε περίπτωση αποτυχίας αφού η επίλυση των βασικών θεμάτων μειώνει δραστικά τον κίνδυνο αποτυχίας και καθιστά αναπόδραστη την επίλυση των υπολοίπων θεμάτων.

Η πιο πάνω ανάλυση εξηγεί γιατί το ΑΚΕΛ συμμερίζεται πλήρως την προσέγγιση του Γ.Γ. για συνέχιση της διαπραγμάτευσης από εκεί που είχε μείνει με το πλαίσιο Γκουτέρες και τις συγκλίσεις.